

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Політична система є важливим чинником впливу на формування партійних систем, оскільки довіра до партій як інституту, бачення громадянами певних партій як виразників їх інтересів, відповідність спектру партій, існуючих у країні, спектру ідеологічних уподобань виборців, адекватність політичної пропозиції партій суспільним проблемам – це ті моменти, від яких залежить електоральна підтримка партій, а відтак – і характер партійної системи. На мою думку, партії мають стабільно низький рівень довіри, відсоток громадян-членів партій є стабільно низьким, громадяни переважно негативно оцінюють діяльність більшості парламентських партій, незалежно від їх провладного чи опозиційного статусу. З іншого – більшість громадян засвідчують наявність певних (стійких чи ні) електоральних симпатій щодо конкретних партій, рівень явки на виборах є відносно високим. За даними опитувань, громадяни партіям надають пріоритет у представництві їх інтересів у суспільних процесах, порівняно з іншими суб'єктами. Це дає підстави для припущення, що жителі України не задоволені конкретними партіями, а не партіями, як такими, і готові дати кредит довіри «кращим» політичним силам, на появу яких очікують. Виникла потреба суттєвого реформування чинної політичної системи суспільства.

Мета. Проаналізувати стан і тенденції розвитку політичної системи України.

Для досягнення мети ми ставимо наступні **завдання**:

Оцінити об'єктивну сторону сучасної політичної системи України

Розглянути проблематичні аспекти політичної системи

Відстежити головні тенденції політичної системи України

Виклад матеріалу. Політична система тісно пов'язана із середовищем, у якому вона функціонує і розвивається, що зумовлює способи реалізації влади, сукупність прийомів, засобів і методів здійснення. Україна перебуває на етапі трансформації своєї суспільно-політичної системи. Йдеться про перехід від авторитарно-тоталітарного суспільно-політичного устрою до демократичної, соціальної, правової держави, а в майбутньому – до високорозвиненого громадянського суспільства. Але цей процес відбувається складно, суперечливо, на тлі перманентних криз у політичній, економічній, соціальній та духовній сфері.

Соціально-економічна, політична криза. Зневіра людей у своїх вождях, політичних лідерах, партіях. І заяви, які лунають від опозиції, на кшталт, треба змінити уряд, президента, парламент, нічого суттєвого не дадуть.

Демократична парламентсько-президентська модель не працює. Україна до глибокої демократії не готова, не готові корумповані партії, не готовий й сам носій влади – народ. Не тому що меншвартісний чи недорозвинутий.

Ні і ще раз ні! Ми просто не готові до чужинської моделі управління державою. Модель є, а діла нема. Таке ставлення до влади бачимо і нині. Бо тільки в Україні всі громадяни в новорічну ніч сміються над власною владою у «95 квартилі», забуваючи, що сміються самі з себе. Але на це є підстави.

Діюча влада, президент, уряд, коаліція роками не знаходять між собою взаєморозуміння. На превеликий жаль, боротьба на знищення у правлячій верхівці приводить до знищення самого народу, державності.

Якщо пильно оцінити те, що діється, наприклад, із газовою проблемою, то стає зрозумілим, що виконавчій, законодавчій владі і, насамперед, президентській владі, глибоко начхати на Україну, на її громадян. Це ж якими «патріотами» потрібно бути, щоб у люті різдвяні морози, спокійно відпочивати, їсти кутю, коли вся Європа колотиться навколо енергозабезпечення, взаємовідносин України і Росії.

А вітчизняні уряд і парламент, до речі й опозиція, один поперед одного вітають з телеекранів зі святами, мирно відпочивають, залишивши весь народ перед реальною загрозою «голодомору». Це просто якась божевілля! Буде ще не один Майдан і далеко не мирного характеру.

Хоч що це вренгі-репг дасть? Адже до влади знову прийдуть «ведучі» політичних ток-шоу. Вражає те, що чим гірше стає в державі, тим частіше на телеекранах світяться ці політичні метелики.

Сучасні партії успішно використовують різні політтехнології, примітивно дурячи людей, інколи скуповуючи голоси. Особливо це яскраво було продемонстровано на недавніх виборах в столиці. Ні про які програми, ідеологію не йшлося. Працювали технології, підкуп виборців, особливо бідних – пенсіонерів, ветеранів.

Прикро, коли більшість партій і навіть ліві намагаються не за рахунок програм, ідей, а за рахунок «технологій» завойовувати прихильність виборців. Скажіть, а чи є така церква в світі, де б віруючим платили за те, що вони приходять на молебні?

А в Україні всуціль стало правилом платити тим, хто виходить протестувати, пікетувати, агітувати. Навіть з'явилися нові професії: пікетувальник, карусельник, махальник прапором, роздавальник агітпродукції, придворний речник, організатор мітингів, політ брехун... Цей шлях означає ідеологічний кінець будь-якої партії, застій і зневіру в самій державі.

Слід змінити виборче законодавство. В місцеві ради варто обирати депутатів виключно на мажоритарній основі. Доцільним було б спростити механізм відкликання тих депутатів, які зрадили своїм передвиборчим обіцянкам, тих, хто не зустрічається із виборцями, не звітує за свою роботу.

У Верховну Раду теж варто обирати депутатів за мажоритарною системою, але із висунуттям кандидатів від політичних партій, а бо за відкритими партійними списками. Тоді кожна особа, яка стала народним обранцем, буде підвітна найперше своїм виборцям і одночасно своїй партії.

Слід поруйнувати систему, коли голосування, політичне визначення відбувається на основі суб'єктивних симпатій лише до трьох-чотирьох політиків в країні, де грає велике значення харизма лідера, його краса, постава чи інше. А потім у партійному хвості списку у парламент потрапляє політичне, бізнесове «сміття», охоронці, кухарки, водії, родичі лідерів, які йдуть туди за недоторканністю, політичною парасолькою.

Доцільно запровадити ефективний механізм відкликання народних депутатів за невиконання передвиборчих зобов'язань, відмову звітувати перед виборцями, втрати з ним зв'язків.

Слід обов'язково змінити підходи до депутатської недоторканності, запровадити її лише до політичної складової діяльності депутата. Відповідальність за ведення господарських, бізнесових справ, вчинення кримінальних злочинів мусить бути однаковою із усіма громадянами країни.

Поки що, спостерігаючи за всіма основними і політичними силами в Україні, спадає на думку, що жодна із них не здатна самотійно ефективно вести державний корабель. Не видно дійсно авторитетних загальнонаціональних лідерів в

жодній з партій. Подумки перебираючи особи голів обласних рад, адміністрацій, мерів міст, міністрів, рідко можна натрапити на людину загальнодержавного масштабу.

Те ж саме можна сказати і про народних депутатів. Хоча, заради правди, серед цих людей є, хоч і рідко, достойні люди, здатні не тільки гиркатися на надто довгих телешоу, але й щось робити. Але діюча політична система не дає їм розкритися по-справжньому. Вони всі ніби затиснуті партійними лещатами, діючою політичною системою.

Не виключаю доцільності існування і другої палати парламенту, яка б формувалася із лідерів регіонів, обраних населенням. Президентом в Україні може ефективно працювати не тільки лідер якоїсь політичної сили, а, перш за все, високоморальна, досвідчена людина, професіонал і, головне, патріот.

При цьому слід взагалі змінити критерії оцінки кандидатів на високі державні посади. Громадськість має знати де, ким і як працював майбутній президент, депутат, міністр, голова ради чи міста. Які здобутки він мав. Досить мати депутатів чи міністрів, у яких ця посада є чи не найпершим записом в трудовій книжці.

Все це потребує реорганізації кадрової роботи в країні, ведення реєстру обдарованих дітей, організації стажувань... Політичні партії мусять бути носіями ідей, а країною повинні управляти професіонали-патріоти.

Хто це все зробить? Певно, що ми з вами, дорогий читачу. Сподіватися на маріонеткові партії, політичних телезірок – це химера.

Враховуючи реалії суспільного життя в Україні, важливо чітко визначити і здійснити такі основні напрями поступу її політичної системи:

Це подальший розвиток і вдосконалення політичних відносин шляхом відкриття максимального простору демократичним засадам в управлінні суспільством на всіх рівнях його соціально-політичної організації, повсюдне запровадження виборів посадових осіб, зокрема глав обласних та районних державних адміністрацій;

- будівництво справді демократичної, правової, соціальної держави на принципах демократії і політичного плюралізму; з ефективно діючим парламентом, авторитетним Президентом, високопрофесійним урядом, незалежними судовими органами, незалежними засобами масової інформації;

- законодавче забезпечення можливості встановлення балансу політичних сил, яке спонукало б до рівноваги стримуючих противаг, законодавчої, виконавчої і судової гілок влади, їх плідного співробітництва;

- законодавче забезпечення залучення представників політичної опозиції, засобів масової інформації до участі у діяльності владних інститутів, розробки, прийняття та реалізації важливих державних законів;

- забезпечення реальної підзвітності виборчих органів влади, політичних сил, що їх утворюють, перед виборцями і створення умов, які б дозволяли змінити владу, що вичерпала законодавчий термін або не виправдала довіри відповідного електорату;

- формування інститутів громадянського суспільства як співтовариства вільних людей і їхніх самодіяльних організацій, політичних партій, рухів, профспілок, кооперативів, асоціацій;

- забезпечення дійової участі громадськості у формуванні та реалізації внутрішньої і зовнішньої політики держави;

- забезпечення необхідних прав для розвитку політичної нації в цілому і кожного етносу окремо, формування і зростання національної свідомості і самосвідомості, політичної культури владної еліти і кожного громадянина.

Висновки. Політична система в Україні лише частково забезпечує реалізацію своїх функцій, оскільки її інститути не зазнали глибокої трансформації у сучасну плюралістичну політичну систему, не спрацьовують саморегулюючі механізми ринкової економіки і громадянського суспільства.

Партійна система внаслідок суспільних процесів, знаходиться на початку нового етапу свого розвитку, важливою особливістю якого є зростання впливу суспільства (прямого та опосередкованого) на політичне життя. Очевидним є запит з боку суспільства на появу нових політиків, нових лідерів і нових політичних сил, які б громадяни хотіли бачити передусім виразниками й захисниками своїх інтересів. Громадяни, як свідчать дані досліджень громадської думки, готові сприймати існуючі політичні партії саме в якості партій, проте висувають до них дедалі більше вимог і очікувань, що вказує на певне відставання партійного розвитку від суспільних процесів. Виходячи з цього, головними завданнями партій на цьому етапі бачаться подолання існуючого рівня недовіри з боку суспільства до влади та політикуму, розвиток співпраці з громадянським суспільством, власне політичних партій як ефективних демократичних інституцій, що діючи в певній стабільній системі, представляють інтереси різних суспільних верств у державі.

Літератури

1. Гончарук-Чолач Т.В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 250 с.
2. Гурик М. І. Шумка М. Л. Трансформація специфічних ознак патерналізму в умовах децентралізації в Україні. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29229>
3. Ніколасенко С. Політична система України потребує оновлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://www.pravda.com.ua/articles/2009/01/8/3662917/>
4. Партійна система України до і після майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://old.razumkov.org.ua/upload/1442416518_file.pdf.
5. Політологія [Текст]: навч. посіб. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, М. Гурик [та ін.]; за ред. Т. В. Гончарук-Чолач. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2019. – с. 320.
6. Соскін О. Політична система та інституціональні зміни в Україні: взаємозв'язок та залежність [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://soskin.info/news/47.html>